

Drivhusgartneriet krævede efterhånden så meget arbejde, at også en del af frugthaven blev solgt fra. - Køberen baker Otto Illum tilplantede stykket med frugttræer og drev frugtplantage i en årrække, indtil jordstykket blev udlagt til sportsplads. I 1927 var sønnen Kaj blevet født. Han hjalp som dreng ofte til i gartneriet, og efter endt skolegang arbejdede han et års tid som medhjælper i gartneriet. Han søgte dog nye udfordringer og fik pr. 1.5.1945 plads på Aage Larsens gartneri i Middelfart. - Familiens ønske var, at sønnen senere skulle overtage gartneriet.

Efter 2 år i Middelfart flyttede Kaj Lund tilbage til Kauslunde og indgik atter som medhjælper i driften af gartneriet. I 1950 blev Kaj gift med købmand Christiansens datter Aase. De flyttede ind på 1. sal på Kauslundevej 74. Men to generationer i samme hus er ikke altid det bedste. Så Aase og Kaj Lund købte en lille købmandsforretning i Svenstrup, som Aase passede, mens Kaj fortsatte sit daglige arbejde i gartneriet i Kauslunde.

I 1963 flyttede Herluf og Helene Lund i nybygget hus på Kauslundevej 73, skråt overfor gartneriet.



Gartneriet Kauslundevej 74, 1952. Sylvest Jensen.

Herefter blev købmandsforretningen i Svenstrup solgt. Kaj og Aase Lund flyttede tilbage til Kauslundevej 74 og overtog gartneriet.

Nu skulle der ske en udvikling af gartneriet. Der blev bygget nyt drivhus i forsøg på at øge omsætningen. – Det lykkedes, og inden længe udvidedes med endnu et drivhus, mens omsætningen i butikken også blev forøget. Herluf Lund kom daglig og hjalp til. I starten med at så karse, som solgtes i små bakker til GASA.

Men med en ny aftale om produktion af isbegonia til kirkegårde gik det pludselig stærkt, og udvidelse med et endnu større drivhus blev nødvendig. Olieforbruget voksede dermed, og oliekrisen i 70-erne var hård at stå igennem. Med nye aktiviteter i butikken såsom kransebinding og kistepyntning, samt oprettelse af postekspedition, lykkedes det at klare skærene. Det krævede dog ekstra mandskab både i butikken og i drivhusene.

Gartneriet leverede nu også friske varer til byens hoteller. Det gav dog et betydeligt tab, da Hotel Melfar gik konkurs og efterlod en større regning. Samtidig fik oliepriserne i slutningen af 70-erne igen et nyk opad. Og gartneriets fremtid var herefter usikker. I 1979 søgte Kaj Lund ind til postvæsenet og fik i 1980 fast ansættelse der. Det blev starten på et nyt liv for familien og slutningen på gartneriet, der herefter blev ryddet.

I mellemtiden var yderligere frasolgt 2 byggegrunde til Erik Jepsen, Kauslundevej 76 og Kaj Andersen, Kauslundevej 72.

Tilbage var nu kun butikken, som efter ophørsudsalg lukkede den 1. juli 1982.

Gartneriet Solvang.

Gartneriet Solvang med adressen Hovedvejen 59-63 blev grundlagt i 1912 af Carl Christensen.

Da Carl Christensen fyldte 70 år i 1948, blev han interviewet af Middelfart Ventrebland, og her fortalte han: *Det begyndte i Fæsteholt mellem Brande og Herning for 70 år siden. Mine forældre havde et lille sted, og vi var flere børn. Derfor blev jeg sendt ud at vogte får, så snart man turde betro mig den ansvarsfulde opgave. "Vi har ikke tid til at lade dig komme i skole i dag, Carl, måske en anden dag" sagde manden, i hvis brød jeg var. Ved at betale 6 kr. for en sommer, kunne han købe mig fri fra skole, og det gjorde han. Heden blev min tumleplads og fårene mine legeskammerater. Sådan gik de første år.*

I 1903 rejste jeg sammen med en bror til Amerika, det var moderne den gang, og jeg har for øvrigt aldrig fortrudt, at jeg tog turen over dammen. Til at begynde med var jeg beskæftiget ved jernbanen i New York, men det var jeg ikke så glad for, og så rejste jeg nordpå og kom i huset hos en købmand, hvor jeg gik kvinderne til hånde, passede haven, centralfyret og hvad der nu ellers var at tage vare på. Jeg

tjente godt, og efter fire års forløb var jeg hjemme på besøg for første gang. Få år efter var jeg hjemme igen, og da var det, jeg traf min tilkommende. Det var naboens datter, og hun hed Marie. Vi blev forlovet, og så havde jeg valget mellem Marie og Amerika. Jeg valgte Marie, og det kom jeg aldrig til at fortryde.

Min svigerfar havde en hedegård på flere hundrede tønder land til mig, men jeg ville ikke have den. Min kone og jeg tog til Fyn og købte 4 tønder land og et hus på Skrillinge mark. "Du sulter ihjel, bette Carl," sagde min svigerfar. Naboerne trøstede mig med, at der altid havde groet sådan nogle kønne blomster på jorden. Det var gul Okseøje, de tænkte på, og der var også nok af dem. Der var endda folk, der sagde, at på den jord kunne der overhovedet ikke gro andet end gul Okseøje, men det passede nu ikke, for nu gror der Frezia, der er vort speciale, og det er da også en køn blomst. Men der gror mange andre ting. Ja, jeg er lige ved at sige, at der ikke findes den plante, vi ikke kan få til at gro.

Jeg havde intet lært om gartneri. Jeg begyndte med at så lidt persille og radiser, som enhver kan få til at gro, og så lidt efter lidt vandt jeg nyt land ind. Efterhånden som børnene kom til verden – 7 stk. – blev de sat til at bestille noget, og det er egentlig dem og slet ikke mig, der skal have æren af de mange drivhuse, der nu står på Skrillinge mark.



Solvang, Hovedvejen 63, 1954. Sylvest Jensen.

Carl Christensen havde mest gjort det i salg af frugt og bær samt frø om foråret. I begyndelsen af 1930'erne blev de første drivhuse opført efter opfordring af sønnen Halvor.

I 1933 kom Halvor Christensen hjem efter at være uddannet som gartner. Nu kom der gang i drivhusene, der blev produceret krysantemum om efteråret og tomater, agurker og levkøjer om foråret. Et par år senere startede produktionen af tulipaner. Halvor fik skøde på gartneriet i 1937. Efter krigen i 1946 indgik han i kompagniskab med brødrene Agner og Sigurd og dannede gartneriet C. Christensen & Sønner, Skrillinge ApS.

En dominerende udgift for gartneriet var opvarmningen af drivhusene. I 1939 begyndte de at bruge brunkul, leveringen var trods krigen tilfredsstillende. I 1956 blev brunkullene afløst af fyringsolie, hvilket betød store problemer under energikrisen i 1973. Opvarmningen af drivhusene blev så dyr, at det var svært at konkurrere på priserne, så i 1982 investerede man i et nyt kulfyringsanlæg. Produktionen bestod af julestjerner, hortensia og løgplanter som tulipaner, narcisser og krokus. Planter og løg blev afsat på det danske marked og eksporteret til flere lande i Europa.

I 1984 var der igen generationsskifte på Solvang, som da blev overtaget af Carl Gunnar og Jørgen Christensen, der begge er sønner af Halvor. Carl Gunnar fortsatte produktionen af blomsterløg, idet han overtog Gambækgård, mens Jørgen førte gartneriet Solvang videre med salg af potteplanter.

Gennem mange år var Solvang Danmarks største producent af julestjerner og hortensia-potteplanter, men i 1998 var omkostninger og afgifter blevet så store, at gartneriet ikke kunne klare konkurrencen på det europæiske marked, på trods af at der til stadighed var investeret i moderne teknik for at holde udgifterne nede.

I 1984 blev nogle parceller solgt fra, men samtidig kom endnu en af Halvor Christensens sønner, Niels Ove Christensen, på banen. I første omgang ved køb af privatboligen, men i 1995 også et enkelt drivhus, der blev indrettet til salg af højtstammede sommerblomster og ampler samt pottemuld.

Niels Ove Christensen måtte i 2014 stoppe af helbredsmæssige grunde.

Johannes Madsens planteskole, Hovedvejen 62.

Johannes Marius Madsen var født 1920, søn af Lovise og Mads Nielsen Madsen. Forældrene havde et husmandssted på Skrillinge mark, hvor jorden var en udstykning fra matr. nr. 8a i Skrillinge (Skrillingevej 24), der var Mads N. Madsens fødehjem.

Johannes blev udlært gartner på Aksel Olsens planteskole i Kolding. Her deltog han i anlæggelsen af planteskolen som botanisk have efter hvor planterne stammede fra. Kolding Kommune købte senere planteskolen, som blev til Den Geografiske Have. I 1945 blev Johannes gift med Else, der stammede fra Røjle. De overtog hans fødehjem på Hovedvejen 62, hvor der var 10 tdr. land jord til. Det blev nu omdannet til planteskole med speciale i stauder, buske og træer.

Else undlod at færdiguddanne sig som sygeplejerske for i stedet at tage del i arbejdet på planteskolen.



Johannes Madsens planteskole, Hovedvejen 62, 1951. Odense Luftfoto.

De byggede et mindre drivhus i forbindelse med kostalden, hvor de opformerede stedsegrønne planter og andet. De første år efter krigen fremdrev de mange tobaksplanter, der blev solgt til udplantning.

Mange planter blev afhændet til andre planteskoler. De blev pakket i kasser og kørt med hest og vogn til Middelfart Station, for at fortsætte den videre rejse med toget. Senere blev planterne leveret med bil.

Det blev et familieforetagende, hvor børnene, efter de voksede til, også tog del i arbejdet. Der var fire børn, og de to af drengene lærte planteskoledrift.

De fire sommermåneder var en særligt travl tid med salg af planter. Resten af året skulle der formeres og omplantes stauder, buske og træer. Især lærk, gran og fyr, der blev solgt med klump, krævede meget arbejde, da de skulle omplantes flere gange, inden de var parate til salg.

I planteskolen blev der aldrig brugt hverken kemikalier eller gift. Johannes var også anlægsgartner, så der var nok at se til.

I 1988 købte Middelfart Kommune planteskolen. Oprindeligt var planen, at en vej skulle føres igennem arealet, men heldigvis besindede man sig og udlagde i stedet planteskolen som park. Det var et smukt anlæg med mange rododendron, sjældne træer og et utal af løgplanter, som Johannes passede og plejede, så længe han kunne. Desværre er meget i parken gået tabt siden da.

Voldbycentret.

Svend Hansen er ud af en slægt med flere gartnere i Erritsø. Han overtog forældrenes gartneri i Erritsø omkring 1955 og drev gartneri her, indtil jorden udstykkedes. Han er gift med Karen Marie Nielsen, som stammer fra Nordjylland. Hun købte i 1963 Margårdvej 3 i Voldby. På gårdens jord dyrkedes kartofler, grønsager og kål. To medhjælpere boede på ejendommen.

I 1965 købte Svend Hansen Margårdvej 4. Ved mageskifte i 1973 med Højgård på Højagervej 2 fik han et større samlet jordareal til dyrkning. Han opførte herefter Voldbycentret med opvarmet drivhus og udsalg på hjørnet af Hovedvejen og Højagervej.

Det der ikke blev solgt på stedet, hvor der i starten var selvbetjening, blev afsat på GASA i Kolding. Mange kål, især blomkål, leveredes i sin tid til FDB Vejen.

Kål kræver meget vand, men Svend Hansen havde med tilladelse ladet bore en meget dyb brønd. I den tørre sommer 1976, blev naboernes brønde tørlagte. Man spekulerede på, om det var kålene, der drak det hele? Problemet blev klaret med en vandledning til Svenstrup vandværk.

Voldbycentret blev et samlingssted, hvor man ikke bare købte blomster og grønsager, men også is, ligeledes var der en spilleautomat.

For 8 år siden stoppede de med dagligt udsalg på Voldbycentret. Fra midt i marts er der dog gang i drivhuset, hvor der prikles tusindvis af planter, bl.a. peber, pelargonier, flittigliser, 50.000 isbegonier samt 4000 kasser med 12 tagetes i hver, som alt sammen afsættes på GASA i Kolding.

Karen Marie og Svend Hansen byggede hus i Erritsø, hvor de stadig bor. De er begge 83 år, men er i fuld vigør, dog har de et barnebarn, som hjælper til i den mest travle tid.

Gartneriet Hyllehøj.

Assensvej 186, matr. nr. 14c har tidligere hørt under Flemløse kirke sidst i 1600 tallet.

Før udskiftningen havde Hindsgavl erhvervet arealet, som blev drevet fra Ulvsbjerggård i Svenstrup, og fæsteren omkring 1800 hed Hans Bertelsen. Da Johs. Rasmussen blev ejer af Ulvsbjerggård købte han i 1912 arealet fri af Hindsgavl.

Matr.nr. 14c blev købt af Jesper Georg Jacobsen omkring 1915, hvorefter han i årene 1915 – 1916 lod opføre en ejendom på Hyllehøj.

1926 overtog Maren og Peter Hansen stedet. De solgte ejendommen i 1949 til Gerda og Carl Eriksen. Salgssum: 45.000 kr. + løsøre 11.700 kr.

1955 købte Anna og Bent Larsen stedet for 67.500 kr.

Bent Larsen var uddannet slagter og han havde i nogle år slagterforretning i Båring. Efter at have købt Hyllehøj, startede de med frilandsgartneri, og afgrøderne var især tulipanløg, jordbær og rosenkål m.v. De fik foretaget en vandboring og kunne hermed kunstvande de forskellige afgrøder.



Gartneriet Hyllehøj 1987.

Anna og Bent Larsen fik fire børn: Helga 1941, Erik 1944, Leif 1950 og Mogens 1954. Anna Marie og Erik Larsen overtog ejendommen på ca. 3,5 ha, i 1985. Erik Larsen er uddannet gartner fra gartneriet Solvang i Skrillinge, hvor han var i over 25 år.

I 1986 blev det første drivhus bygget på 2500 m². I 1988 blev der af naboen tilkøbt ca. 1 ha jord, som blev bebygget med yderligere 2500 m² drivhus, så der i alt var 5000 m² drivhus. I 1989 blev der yderligere bygget 400 m² kølerum bag drivhusene.

De første år på Hyllehøj blev der dyrket jordbær på ejendommen, og på lejet jord på Svinø blev der avlet kartofler. Disse varer blev primært solgt ved vejen.

Efter en del år stoppede man med grøntsager og begyndte i stedet med salg af udplantningsblomster fra drivhuset.

Produktionen i drivhuset bestod af Pelargonier, Hortensia, Solanum og Primula. 90% af disse varer blev solgt til eksport, der gik til bl. a.

Norge, Sverige, England og Tyskland. Det gik så godt, at de på årsbasis beskæftigede 7 medarbejdere.

Efter stormen 3. dec. 1999, hvor store dele af drivhuset blev ødelagt, blev der efterfølgende brugt 17 tons glas til reparationer, og det tog 5 mdr., før der igen kunne produceres i drivhusene. I denne periode blev den del af blomsterne, der ikke var ødelagt, flyttet til Stige v. Odense, hvor man lejede sig ind i et drivhus.

I forbindelse med genopbygningen blev der lavet en lille butik i drivhuset. Denne blev drevet i samarbejde med datteren Dorte.

I 2008 valgte Rie og Erik at gå på pension, Dorte overtog butikken og Eriks bror Leif lejede drivhuset. Dorte drev butikken til hun lukkede ned i 2011. Hun åbnede ny butik på Munkebjergvej i Odense, hvor hun bor med sin mand og to børn. Herefter overtog Leif også de m² hvor butikken havde ligget. Han er d.d. stadig lejer af hele gartneriet. Rie og Erik fik 2 børn: Steen Åge 1963 og Dorte 1972.



Butikken ca 2002.

Kauslunde-Gamborg lokalhistoriske Arkivforening

Formand:

Gunnar Madsen, Bygden 46, Vejle.

Tlf. 2339 9652

E-mail: gunmadsen@mail.tele.dk

Næstformand:

Carl Brochstedt, Hollændervej 68, Skrillinge

Tlf. 6441 1698

E-mail: b.brochstedt@stofanet.dk

Kasserer:

Gerda Rasmussen, Agertoften 16, Skrillinge

Tlf. 6440 3232

E-mail: svinoegaard@stofanet.dk

Sekretær:

Lisbeth Rasmussen, Østerbyvej 20, Gamborg

Tlf. 6440 3033

E-mail: strandgaard20@live.dk

Arkivleder:

Ester Nørrelykke, Kærvangen 12, Skrillinge

Tlf. 6441 2514

E-mail: estern@stofanet.dk

Suppleanter:

Tove Aagaard Holm, Svinøvej 74, Gamborg

Tlf. 6150 0125

E-mail: tfjordhold@gmail.com

Marie Rand, Mølleløkken 11, Gamborg

Tlf. 6440 3424

E-mail: gmrans@icloud.com

Øvrige medhjælpere i Arkivet:

Karen Munk Rasmussen, Kauslunde

Tove Mikkelsen, Middelfart

Jørgen Rasmussen, Gamborg

Kirsten Pedersen, Skrillinge

Else Hansen, Skrillinge

Mary Larsen, Strib

Poul Mathiasen, Voldby